

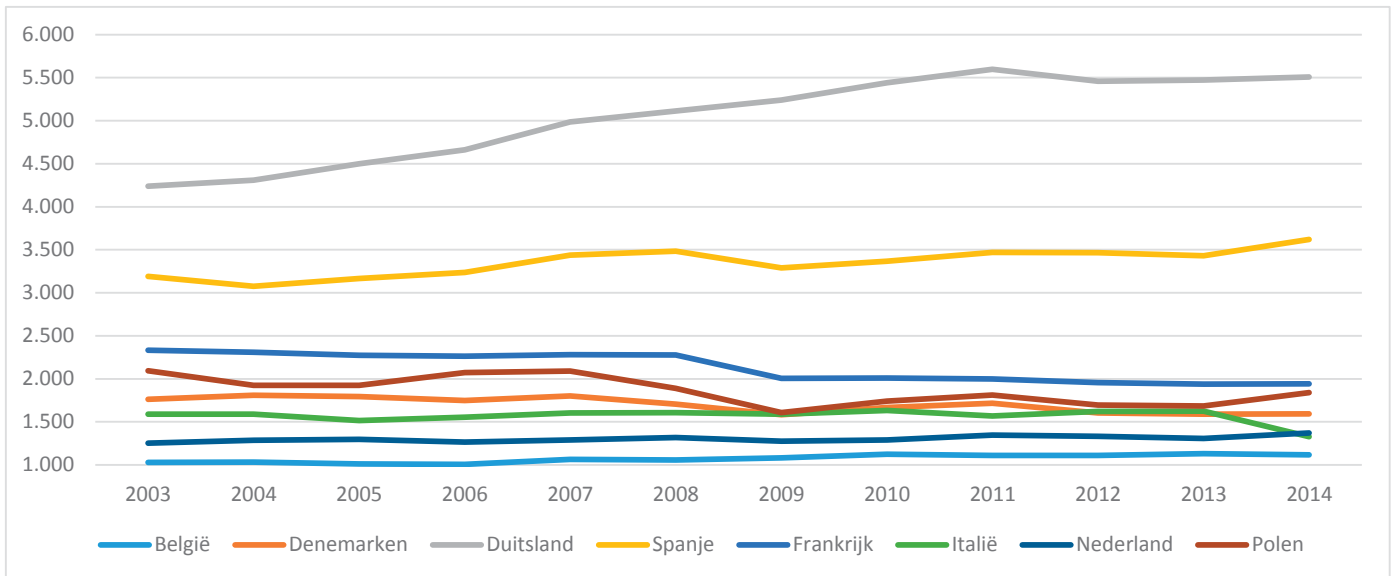

Europese markt varkensvlees laatste jaren vrij stabiel

Heffingvrije import bedreigt EU-markt

De acht toonaangevende lidstaten van de EU op het gebied van de varkensvleesproductie vertonen gedurende de periode 2000-2015 zowel belangrijke verschillen als pakkende gelijkenissen. Vooral de laatste jaren spelen naast het Russische importverbod, ook de steeds stijgende productiekosten en strengere milieueisen een belangrijke rol.

Ontwikkeling productie varkensvlees in duizend ton van 2003 tot 2014

Bron: Eurostat

In Europa is momenteel sprake van een vrij stabiele markt voor varkensvlees met een neiging naar een lichte productiestijging. Daar staat tegenover dat er geen verbetering in zicht is voor de nog steeds onder druk staande prijzen. Intussen weet ook de export zich – ondanks de Russische boycot – kranks te weren en meer dan te handhaven, onder andere door nieuwe markten aan te boren.

Toch dreigt er een gevaar. De varkensvleesmarkt in de Europese Unie (EU) kan in de eerstkomende jaren ernstig verstoord raken als de plannen van de Europese Commissie geen halt worden toegeeroepen om grote hoeveelheden varkensvlees uit verschillende landen heffingvrij in de EU binnen te laten, terwijl de sector een crisis doormaakt. Dat gevaar is reëel, omdat binnen de Europese Commissie de voorstanders van de vrije handel sterker staan dan de verdedigers van de landbouw en de boeren. Daarbij gaat het niet om peanuts, maar mogelijk om 300.000 ton varkensvlees of meer (zie: 'EU gaat massaal varkensvlees invoeren').

Frans van Dongen, directeur internationale

zaken bij het Centraal Orgaan voor de Varkenssector (COV) met standplaats Brussel, volgt de ontwikkelingen op de Europese varkensmarkt al jaren op de voet en behartigt de export- en andere belangen voor de Nederlandse varkenssector. Aan hem de vraag hoe de productie van varkensvlees zich in de acht belangrijkste EU-lidstaten als Frankrijk, Spanje, Duitsland, Denemarken, Polen, België, Italië en Nederland heeft ontwikkeld (zie ook grafiek).

Frankrijk: Productie loopt terug

Frankrijk was twintig jaar geleden – hoewel ook toen reeds een grote producent van varkensvlees en vleeswaren – toch een netto-importeur met een zelfvoorzieningsgraad van 90 procent, vertelt Van Dongen. Het land was ook een belangrijk exportland voor de Nederlandse varkenshouderij. Midden jaren negentig van de vorige eeuw ging het beleid om. De doelstelling werd om tot minstens 100 procent zelfvoorzieningsgraad te komen en de export naar derde landen aan te zwengelen.

Daartoe werd de productie, die vooral in

Bretagne en Normandië is gevestigd, fors uitgebreid. Dat gebeurde met flinke financiële steun van de overheid. Die steun werd in verschillende concurrerende landen met lede ogen aangezien. Ongeveer tien jaar geleden werd de grens van de groei bereikt. Door de toenemende milieuproblemen kwam de varkenshouderij meer en meer onder druk te staan.

Ook de publieke opinie verzette zich tegen het toenemende grondgebruik door de sector. Daarbij kwam ook nog eens een gestage stijging van de kostprijs van de productie. Dat resulteerde in daling van de productie, niet alleen in de twee genoemde gebieden. De krimp geldt voor heel Frankrijk. Inmiddels is de zelfvoorzieningsgraad afgenomen tot (momenteel) nog 96 procent, terwijl ook productie en export (hoewel nog aanzienlijk) naar verwachting verder zullen teruglopen.

Spanje: Achterstand snel ingehaald

Spanje is duidelijk een ander verhaal. Daar was tot op het einde van de vorige- en de beginjaren van deze eeuw sprake van een forse krimp in de varkensvleesproductie, hetgeen ▶

Prognose: Forse groei varkensvleesproductie

De voorspellingen over de groei van de varkensproductie in de komende jaren in Europa lopen uiteen van een lichte daling vanaf het einde van dit jaar, naar een stabiele productie en een stijging op langere termijn van tegen de 2 procent bij een eveneens stijgende vraag. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling in Europa (OESO) en de Wereldvoedsel en Landbouworganisatie van de VN (FAO) zien de varkens- en vleesproductie tussen nu en 2023 gevoelig stijgen met 18 procent of ruim 2 procent per jaar, terwijl de Europese Commissie het op een lichtere toename houdt, onder andere als gevolg van de vraag in China. De eventuele heropening van de Russische grenzen wordt niet meegenomen in de prognoses.

Frans van Dongen: „De Spaanse groei zorgt mede voor een teveel aan varkensvlees.”

gepaard ging met een grote invoer. Van Dongen: „Intussen is de toestand ingrijpend veranderd. De productie is de laatste jaren enorm gegroeid. Spanje is van netto-importeur voor varkensvlees naar netto-exporteur gegroeid en die productiestijging zet zich nog door. Door die Spaanse groei levert het land een belangrijke bijdrage aan de huidige crisis. Ze zorgt mede voor een teveel aan varkensvlees in Europa.”

Volgens Van Dongen is de varkenshouderij in Spanje gevoelig voor snelle groei en snelle krimp. Dat heeft de maken met de aard van de sector: „Er is voor een belangrijk deel sprake van een geïntegreerde productie voor de veevoederindustrie. Zo is 50 procent van de varkenshouders zelfstandig, terwijl het bij de overige 50 procent om varkensboeren gaat in opdracht van de veevoederindustrie. En juist bij deze laatste categorie is de groei het grootst. Vanaf 2013 is de groepshuisvesting voor zeugen een feit. Veel bedrijven, ook in Spanje, besloten tot omschakeling in het voordeel van de biggenproductie. Daardoor heeft Spanje zijn achterstand snel ingehaald.”

Duitsland: Voordeel door lage lonen

Voor Duitsland geldt hetzelfde verhaal als voor Frankrijk, maar dan met vijftien jaar vertraging. Duitsland was voor varkensvlees tot voor vijf tot tien jaar netto-importeur. Ook Duitsland (met productiecentra in Nedersaksen en Noordrijnland-Westfalen) is sterk gegroeid naar een zelfvoorzieningsgraad van meer dan 100 procent. Wat was daarvan de oorzaak?

Van Dongen: „Duitsland legde zijn ambities hoger, ook op het vlak van de export. Door lagere loon- en slachtkosten profiteerde de Duitse varkenshouderij van een belangrijk concurrentievoordeel tegenover hun Franse en Nederlandse collega's. Door een voordeliger btw-systeem en overheidssteun in het kader van de mestverwerking werd dat concurrentievoordeel nog eens vergroot tot ergernis van de concurrentie in het buiten-

land. De Nederlandse varkenshouderij liet het erbij zitten, omdat zij ook zelf steun kreeg en omdat de Duitse handelwijze moeilijk te bewijzen zou zijn. Frankrijk protesteerde tot in Brussel, maar dat leverde niets op.”

„Intussen hebben de Duitsers hun buitensporig lage lonen, ook in de slachterijen, tot een nieuw wettelijk minimum opgetrokken.” Ook de import van biggen uit Nederland en Denemarken heeft de Duitse groei beïnvloed. Volgens Van Dongen loopt nu ook de Duitse varkenshouderij echter tegen de grenzen van de groei aan. Van een stabiele situatie zou het eerder achteruit dan vooruit gaan, hetgeen voor een deel (zoals in Frankrijk) met milieuproblemen te maken heeft.

Denemarken: Slacht op retour

De Deense varkenshouderij behoort tot de top van Europa. Het is het land van de gestage groei al is die momenteel minder groot dan in het verleden. Van Dongen: „Denemarken kent twee soorten productie: slachtvarkens en biggen. Het land heeft ook een zelfvoorzieningsgraad van ver boven de 100 procent. De productie is er gekoppeld aan de grond. Wie wil groeien, moet dus grond kopen. De sector slachtvarkens in Denemarken is wat op zijn retour. Daartegenover groeit de biggenproductie- en export, hetgeen gunstig is voor de boeren.”

Polen: Geen mestprobleem

De Poolse varkens- en vleessector was voordat het land tot de EU toetrad totaal verouderd en inefficiënt. Van Dongen: „Vooraf de afgelopen tien jaar is de sector uit het dal gekropen en daarvoor zijn verschillende oorzaken te noemen. In de eerste plaats zijn er de investeringen uit de EU. Maar ook de lage lonen en het feit dat Polen geen mestproblemen kent, bevorderen de groei in de varkensvleessector.”

Italië: Zware varkens voor ham

Italië heeft een vrij stabiele productie van varkensvlees. Het land is vooral bekend om rela-

tief zware varkens voor de gedroogde hamproductie. Het land is niet-zelfvoorzienend. Er is veel import voor de vleesverwerking, zoals gedroogde hammen, salami, mortadella voor zowel de binnenlandse consumptie als de export naar onder meer West-Europa.

Nederland: Mestprobleem

In Nederland en België vertoont de varkensvleessector overeenkomsten zoals een sterke exportgerichtheid voor biggen. In België, waar de varkenssector wel kleiner is en vooral in Vlaanderen plaatsvindt, was sprake van een niet onaanzienlijke groei in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, totdat ook hier zoals in Nederland en andere EU-landen het mestprobleem de kop opstak. Toch is de varkensvleesproductie er vrij stabiel en ligt de zelfvoorzieningsgraad er boven de 100 procent.

Van Dongen: „In Nederland was er sprake van twee fases. De jaren 1960-1980 kenden een grote groei. Elke vrachtwagenchauffeur verdiende bij wijze van spreken wat bij met varkens mesten. Aan het einde van de jaren tachtig was het voorbij en gingen de milieuproblemen meespelen. De mestwetgeving werd verscherpt en mest werd een hoge kostenfactor. Dat leidde tot een daling van het aantal slachtvarkens van 22 naar 12 miljoen. Inmiddels leidde een tweede fase weer naar meer groei door het verleggen van de productie naar meer biggen dan slachtvarkens en evolueren we naar een stabiele markt.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

EU gaat massaal varkensvlees invoeren

Voor de Nederlandse varkensvleeshouders en hun EU-collega's - en vooral voor de exporteurs - loert er een niet onbelangrijk gevaar om de hoek. Dat is ook nog eens van de Europese Commissie afkomstig. Die wil namelijk - ofschoon de EU een varkenscrisis doormaakt, geen netto-importeur van varkensvlees is en een zelfvoorzieningsgraad van boven de 100 procent heeft - massaal heffingvrij varkensvlees uit derde landen invoeren. En dat allemaal onder het mom van de we-

derzijdse vrijhandel. Het gaat niet om enkele tientallen duizenden, maar enkele honderdduizenden tonnen varkensvlees. Die wil de Commissie heffingvrij op de Europese markt plaatsen: 40.000 ton uit de Oekraïne, 80.000 ton uit Canada (volgens het recente wederzijdse handelsverdrag) en 100.000 ton of mogelijk zelfs 150.000 ton uit de Verenigde Staten als het tot een wederzijds handelsverdrag (TTIP) komt. Daarbij komen dan op termijn nog enkele tienduizenden tonnen varkensvlees

uit Brazilië krachtens het Mercosur-verdrag. Momenteel is er nog weinig import in de EU vanuit Noord- en Zuid-Amerika, omdat in die landen in de varkenshouderij de groeibevorderaar ractopamine wordt gebruikt, die in de EU verboden is. De VS willen dat de EU dat verbod in het kader van de vrijhandel op termijn laat varen en oefent daarop al druk uit tijdens de TTIP-onderhandelingen. Momenteel wordt wel vanuit Zwitserland, Chili en de VS (ractopamine-vrij) varkensvlees ingevoerd in de EU.